АНОТАЦІЯ

Петричук М. В. Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів державного фінансового контролю в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право». Державний податковий університет, Міністерство фінансів України. – Ірпінь, 2024.

Дисертацію присвячено комплексному теоретико-правовому дослідженню змісту й особливостей адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю в Україні.

Сформульовано авторське визначення поняття «адміністративно-юрисдикційна діяльність органів державного фінансового контролю»; виокремлено особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю. Доведено, що адміністративно-юрисдикційна діяльність є лише частиною діяльності органів державного фінансового контролю. Основне призначення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю полягає у наданні правової оцінки відповідності дій підконтрольних суб'єктів вимогам, що встановлені на рівні відповідних нормативно-правових актів; вирішенні адміністративно-правових спорів; виявленні порушень у сфері державного фінансового контролю; відкритті проваджень щодо справи у разі виявлення і накладенні адміністративних стягнень, а також у здійсненні інших адміністративно-юрисдикційних дій забезпечувального характеру в межах повноважень цих органів із забезпечення дотримання фінансового законодавства.

Обґрунтовано систему принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю, яка складається із загальноправових, організаційних принципів здійснення державного фінансового контролю та спеціальних, що змістовно розкривають специфіку адміністративно-юрисдикційної діяльності; класифіковано методи адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового

контролю за критеріями: суб'єктами реалізації; функціональним змістом і цілями застосування; видом юрисдикційного провадження; видом владного впливу; на підставі аналізу процесуальних норм, що забезпечують розгляд справ про фінансові правопорушення або пов'язані із ними, виокремлено норми, які регламентують: порядок розгляду справ про порушення фінансової дисципліни під час здійснення операцій із бюджетними коштами; повноваження щодо самостійної правової оцінки поведінки підконтрольних суб'єктів; вживання в разі необхідності заходів адміністративно-примусового характеру, якими наділені органи державного фінансового контролю; визначено особливості правового регулювання адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю зарубіжних країн; обґрунтовано доцільність формування системи суб'єктів фінансового контролю, наділених адміністративно-юрисдикційними повноваженнями. Розроблено модель такої системи та її структуру; запропоновано внести зміни в організаційну структуру Державної казначейської служби України завдяки створення у ній Офісу Генерального інспектора Казначейства та наділити посадових осіб Офісу адміністративно-юрисдикційними повноваженнями щодо здійснення державного фінансового контролю.

Визначено умови, за яких можливим є дотримання гарантій законності органів державного фінансового контролю під час реалізації ними адміністративно-юрисдикційних повноважень. Удосконалено наукову пропозицію стосовно доцільності виокремлення у структурі Міністерства фінансів України окремого Департаменту державного фінансового контролю, до повноважень якого запропоновано віднести координацію діяльності органів внутрішнього контролю за цільовим використанням коштів Державного та місцевих бюджетів України, формування інформаційної бази даних про виявленні правопорушення та винесення щодо них рішень із застосування до правопорушників адміністративних санкцій; зміст поняття «гарантії законності в діяльності органів державного фінансового контролю». Обґрунтовано наукову позицію щодо доцільності встановлення чітких юридичних обмежень дискреційних повноважень органів державного фінансового контролю;

запровадження механізму запобігання зловживанню дискреційними повноваженнями, реагування на зловживання ними; санкцій за перевищення повноваження на застосування дискреції та зловживання дискрецією; судового нагляду за здійсненням органів державного фінансового контролю дискреційних повноважень; запровадження у практику діяльності органів державного фінансового контролю зобов'язань надавати обґрунтування своїх рішень, особливо тих, які зачіпають права особи.

Правові форми адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю, залежно від здійснюваних функцій, класифіковано на: правозастосовні, правоохоронні, правозахисні.

Дістали подальшого розвитку періодизація формування і становлення правового статусу органів державного фінансового контролю в Україні як суб'єктів адміністративно-юрисдикційної діяльності, визначено сім періодів і три підперіоди за певними критеріями; ознаки методів адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю; пропозиції щодо внесення змін у КУпАП, запропоновано додати ст. 188-40 під назвою «Невиконання законних вимог уповноважених посадових осіб Рахункової палати та інших органів державного фінансового контролю» у главу 15 розділ 2 статтю 234 «Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю» з метою удосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю; наукова позиція щодо неефективності здійснення зовнішнього і внутрішнього моніторингу за діяльністю органів державного фінансового контролю. Запропоновано наділити повноваженнями щодо його здійснення Громадські ради (громадські об'єднання), які мають бути створені при кожному ОДФК. Обґрунтовано наділення таких громадських утворень контрольно-наглядовими і процесуальними функціями стосовно ОДФК та їх посадових осіб.

Виокремлено перспективні напрями формування ефективного правового забезпечення адміністративно-юрисдикційної діяльності органів державного фінансового контролю.

Ключові слова: адміністративно-юрисдикційна діяльність, адміністративні акти, відповідальність, гарантії законності, громадський контроль, дисциплінарне провадження, контроль, органи фінансового контролю, правопорушення, суб'єкти владних повноважень, повноваження, правовий статус, фінансовий контроль, фінансова діяльність, фінансовий моніторинг.

SUMMARY

Petrychuk M. V. Administrative and jurisdictional activities of the state financial control bodies in Ukraine. – Qualifying scientific work on a manuscript basis.

The dissertation for obtaining the degree of Doctor of Philosophy (PhD) in research area 08 «Law», specialty 081 «Law». State Tax University, Ministry of Finance of Ukraine. – Irpin, 2024.

The dissertation is devoted to a complex theoretical and legal study of the content and features of the administrative-jurisdictional activity of state financial control bodies in Ukraine.

The author's definition of the concept of "administrative-jurisdictional activity of state financial control bodies" is formulated; features of the administrative-jurisdictional activity of state financial control bodies are highlighted. It has been proven that administrative and jurisdictional activity is only part of the activity of state financial control bodies. The main purpose of the administrative-jurisdictional activity of the state financial control bodies is to provide a legal assessment of the compliance of the actions of controlled entities with the requirements established at the level of the relevant normative legal acts; resolution of administrative and legal disputes; detection of violations in the field of state financial control; opening proceedings regarding the case in case of detection and imposition of administrative fines, as well as in the implementation of other administrative and jurisdictional actions of a security nature within the powers of these bodies to ensure compliance with financial legislation.

The system of principles of administrative-jurisdictional activity of state financial control bodies is substantiated, which consists of general legal, organizational principles of state financial control and special principles that meaningfully reveal the specifics of administrative-jurisdictional activity; the methods of administrative and jurisdictional activity of state financial control bodies are classified according to the following criteria: implementation subjects; functional content and purposes of application; type of jurisdictional proceedings; type of power influence; on the basis of the analysis of the procedural norms that provide for the consideration of cases of financial offenses or related to them, the following rules were singled out, which regulate: the procedure for considering cases of violations of financial discipline during operations with budget funds; authority regarding independent legal assessment of the behavior of controlled entities; the use, if necessary, of measures of an administrative and coercive nature, with which state financial control bodies are empowered; the peculiarities of the legal regulation of the administrative and jurisdictional activity of the state financial control bodies of foreign countries are determined; the expediency of forming a system of financial control subjects endowed with administrative and jurisdictional powers is substantiated. A model of such a system and its structure has been developed; it is proposed to make changes to the organizational structure of the State Treasury Service of Ukraine thanks to the creation of the Office of the General Inspector of the Treasury and to grant officials of the Office administrative and jurisdictional powers to carry out state financial control.

The conditions under which it is possible to comply with guarantees of legality of state financial control bodies during their exercise of administrative and jurisdictional powers have been defined. The scientific proposal regarding the expediency of separating within the structure of the Ministry of Finance of Ukraine a separate Department of State Financial Control, whose powers are proposed to include the coordination of the activities of internal control bodies for the targeted use of funds from the State and local budgets of Ukraine, the formation of an information database on the detection of offenses and the issuance of decisions on them from application of administrative sanctions to offenders; the content of the concept of

"guarantees of legality in the activities of state financial control bodies". The scientific position regarding the expediency of establishing clear legal limitations of the discretionary powers of state financial control bodies is substantiated; introduction of a mechanism for preventing the abuse of discretionary powers, responding to their abuse; sanctions for exceeding the authority to use discretion and abuse of discretion; judicial supervision over the exercise of discretionary powers by state financial control bodies; introduction into the practice of state financial control bodies of obligations to provide justification for their decisions, especially those that affect the rights of individuals.

Legal forms of administrative-jurisdictional activity of state financial control bodies, depending on the performed functions, are classified into: law enforcement, law enforcement, and rights protection.

The periodization of the formation and establishment of the legal status of state financial control bodies in Ukraine as subjects of administrative-jurisdictional activity was further developed, seven periods and three sub-periods were defined according to certain criteria; signs of methods of administrative and jurisdictional activity of state financial control bodies; proposals for amendments to the Code of Administrative Offenses, it is proposed to add Art. 188-40 under the title "Failure to comply with the legal requirements of authorized officials of the Accounting Chamber and other state financial control bodies" in chapter 15, section 2, article 234 "The central body of executive power implementing state policy in the field of state financial control" in order to improve administrative and jurisdictional activities of state financial control bodies; scientific position regarding the ineffectiveness of external and internal monitoring of the activities of state financial control bodies. It is proposed to empower Public Councils (public associations) to be established at each ODFC. The endowment of such public entities with control, supervisory and procedural functions in relation to the ODFC and their officials is substantiated.

Prospective directions for the formation of effective legal support for administrative and jurisdictional activities of state financial control bodies are highlighted.

Key words: administrative-jurisdictional activity, administrative acts,

responsibility, guarantees of legality, public control, disciplinary proceedings, control, financial control bodies, offenses, subjects of authority, powers, legal status, financial control, financial activity, financial monitoring.